

farliga tendenser

Det hände i Lund någon gång i mitten på 1960-talet.

Konservativa studentföreningen hade inbjudit en representant för den sydvietnamesiska regeringen att ge sin syn på kriget i Vietnam. Men det fick han inte. Ett antal bråkmakare lyckades nämligen genom oväsen och allmänt busliv hindra honom från att göra sig hörd, varför det inte kunde bli något anförande.

Jag minns den indignation jag kände, dock parad med en smula medömkan. Så svaga argument hade alltså anhängarna av Nordvietnam att de inte tordes ta risken att låta en meningsmotståndare komma till tals.

Man kan undra hur det gick för den sydvietnamesiske föredragshållaren. I bästa fall lever han som landsflykting någonstans. Mera sannolikt är väl att han hamnade i ett av Hanoiregimens politiska omskolningsläger efter det kommunistiska maktövertagandet. Eller drunknade han tillsammans med otaliga andra när han som båtflykting sökte ta sig ur Vietnam?

Ingen torde veta någonting bestämt.

Vad man däremot redan för bortåt 20 år sedan kunde konstatera var att med de mötesstörningar som snart blev vanliga och sattes i system infördes ett nytt och otäckt element i svensk politik. Sabotörerna må i vissa fall ha varit förledda och godtrogna. Inte desto mindre fungerade de som diktaturens femtekolonnare när de förgrep sig på vanliga demokratiska rättigheter – att få framföra en åsikt, även en som stred mot tryckaretablissemangets.

Många av plakatbärarna och talkörsdeltagarna från senare hälften av 1960-talet har nu blivit män i staten. En del av

dem kanske rentav skäms för sin ungdoms förvillelser. Men liknande tendenser har tyvärr åter börjat visa sig, låt vara i andra skepnader.

I juni i år stal ett antal kärnkraftsmotståndare en av de borrhärdar som upptogs i samband med provborringar i berggrunden i Klipperås i Småland. I sin ambition att förhärliga sina egna bevekelsegrunder gör förövarna gällande att de "beslagtagit" borrhärden. Den har ännu inte återfunnits, än mindre lämnats tillbaka. Inte heller har tjuvarna gripits.

För en tid sedan slog Byggnadsarbetarförbundets ordförande Bertil Whinberg på ett välgörande sätt näven i bordet mot liknande symptom. I en artikel i tidningen Byggnadsarbetaren erinrade han om att förbundet förordat att en del andra älvar skulle byggas ut för vattenkraftsändamål än de som riksdagen i våras fastställde. Givetvis skulle Byggnads dock respektera i demokratisk ordning fattade beslut, betonade han.

Men, erinrade han, det vill tydligen inte Älvräddarnas Samorganisation göra. På annat sätt går det svårligen att tolka deras propåer om att fortsatt exploatering av vattenkraften skulle bekämpas med "civil motstånd". Nej, vad är det om inte att med olagliga metoder förhindra att ett vanligt riksdagsbeslut verkställs och därmed åsidosätta demokratin?

Kärnkraftsmotståndare och älvräddare må ha goda sakskalet för sina åsikter. Det går att ha förståelse för deras mening att kärnenergin inte bör användas och att de alltjämt outnyttjade älvarna bör bevaras orörda till framtida generationer. Men det är inte det saken gäller.

Det avgörande är att dessa grupper haft lika goda möjligheter som alla andra medborgare att påverka beslutsfattarna. Men den här gången hjälpte det inte, och då är det bara att acceptera faktum. Det fick de icke-socialistiska sympatisörerna göra under flera decennier när socialdemokraterna i kraft av sin riksdagsmajoritet genomdrev sin politik i kontroversiella frågor. Det får kärnkraftsmotståndarna och älvräddarna nu också finna sig i. De är inte privilegierade.

Vill de inte ohjälpligt kompromettera den sak de kämpar för bör de nog vara på sin vakt. Måhända skulle de ytterligare fundera på de krav som det öppna och därmed sårbara samhället ställer på medborgarna? Och se till att hålla rent i eget hus, så att inte figurer som främst vill komma åt den bestående samhällsordningen får något inflytande.

I hägnet av idealitet och välmening kan skumma antidemokratiska krafter frodas. Det såg vi under 1960-talet och det vill vi helst slippa se igen.

Matti Häggström